

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
VIII студентської конференції
(Суми, 11 грудня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ, ЗАЙНЯТИХ СМІТТЄЗВАЛИЩАМИ ТА ПОЛІГОНАМИ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

Пономарьова А. В студентка; СумДУ, гр. Ю-52

Одним із основних конституційних прав людини і громадянина є право на безпечне для життя та здоров'я довкілля. Це право закріплене у статті 50 Конституції України[1], у низці інших вітчизняних та міжнародних документів. На жаль, повноцінній реалізації цього права в нашій державі перешкоджає низка екологічних проблем, зокрема, й пов'язаних зі негативним впливом на навколишнє середовище відходів людської діяльності.

Україна належить до країн з найбільшими абсолютними обсягами утворення і накопичення відходів[2]. Смітники переповнені, на полігонах твердих побутових відходів (далі – ТПВ) постійно трапляються надзвичайні ситуації, що супроводжуються забрудненням вод, ґрунтів, повітря, загибеллю тварин, а іноді й людей. Звичайно, проблема сміттєзвалищ і утилізації відходів загалом потребує комплексного вирішення. Для цього потрібна політична воля держави, організаційні, економічні та фінансові заходи, виховання відповідної культури населення. Важливе значення в цьому плані має і правове регулювання поводження з відходами. В межах цієї роботи ми маємо на меті вказати на необхідність удосконалення правового режиму земель, що використовуються для розміщення сміттєзвалищ і полігонів ТПВ.

Чинний Земельний кодекс України (стаття 19)[3], визначаючи категорії земель України за основним цільовим призначенням, не передбачає окремої категорії для цієї мети. Відсутня така позиція і в Класифікації видів цільового призначення земель[4]. Відтак, землі, зайняті сміттєзвалищами чи полігонами ТПВ теоретично можуть бути віднесені лише до дев'ятої категорії – землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Однак, аналіз ДБН В.2.4-2-2005 «Полігони твердих побутових відходів. Основи проектування»[5], котрі передбачають правила розміщення полігонів (п.2), дає підстави стверджувати, що полігони можуть бути створені й на інших категоріях земель, навіть на

територіях, прилеглих до міської забудови чи у III зоні поясу санітарної охорони водозаборів при наявності природної захищеності (потужних і витриманих водотривких порід)

Такі формулювання на практиці дають органам державної влади та місцевого самоврядування широкі можливості при прийнятті рішень щодо встановлення та зміни цільового призначення земельних ділянок. Не завжди ці можливості використовуються на користь територіальним громадам і цілям охорони довкілля.

Нечітко визначене цільове призначення земельних ділянок унеможливує ефективний державний контроль за їх використанням та охороною земель. Чинні нормативні акти не конкретизують мету використання земель під сміттєзвалищами та полігонами ТПВ, вимоги щодо експлуатації земельних ділянок, їх наступного відновлення.

Виходячи з викладеного, вважаємо за необхідне визначити окрему категорію земель щодо розміщення і переробки відходів, виділяти для розміщення сміттєзвалищ та полігонів ТПВ лише ділянки такого цільового призначення, так само, як і для будівництва сміттепереробних і сміттєспалювальних заводів, встановити для цієї категорії спеціальний правовий режим землекористування, охорони земель, а також стимулюючого оподаткування, що дозволив би мінімізувати шкідливий вплив на довкілля.

Керівник: Завгородня В. М., *доцент*

1. Конституція України від 28.06.1996 р. / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%80>
2. Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: затв. постановою Верховної ради України 05.03.1998 р. / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/188/98-%D0%B2%D1%80>
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 / <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
4. Наказ Держкомзему України від 25.07.2010 / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1011-10>
5. Наказ Держбуду України від 17.06.2005 р. / http://mlp.net.ua/index.php?option=com_content&view=article&id